Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. kovo 26 d.*

„Apeliacinis skundas — Gamtinių dujų vidaus rinka — Gamtinių dujų įmonių pareiga — Sistemos, pagal kurią trečiosioms šalims suteikiama derybų būdu sutarta teisė naudotis dujų saugykla, nustatymas — Čekijos institucijų sprendimas — Laikina išimtis dėl planuojamos požeminės dujų saugyklos Damboricoje — Komisijos sprendimas — Nurodymas atšaukti sprendimą suteikti išimtį — Direktyvos 2003/55/EB ir 2009/73/EB — Taikymas laiko atžvilgiu“

Byloje C-596/13 P

dėl 2013 m. lapkričio 21 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Europos Komisija, atstovaujama L. Armati ir K. Herrmann, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Moravia Gas Storage a.s., buvusiai *Globula a.s.*, įsteigtai Hodonyne (Čekijos Respublika), atstovaujamai *advokáti* P. Zákoucký ir D. Koláček,

ieškovei pirmojoje instancijoje,

Čekijos Respublikai, atstovaujamai M. Smolek, T. Müller ir J. Vláčil,

įstojusiai į bylą šaliai pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça ir C. Lycourgos,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2014 m. gruodžio 11 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

* Proceso kalba: anglų.

Sprendimą

1 Apeliaciniu skundu Europos Komisija prašo panaikinti Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Globula / Komisija* (T-465/11, EU:T:2013:406, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo tas teismas panaikino 2011 m. birželio 27 d. Komisijos sprendimą C(2011) 4509 dėl vidaus rinkos taisyklių dėl trečiųjų šalių teisės naudotis saugyklomis netaikymo požeminei dujų saugyklai Damboricoje (toliau – ginčijamas sprendimas).

Teisinis pagrindas

2 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 98/30/EB (OL L 176, p. 57; 2004 m.specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 230), 22 straipsnyje nurodyta:

„1. Stambūs nauji dujų infrastruktūros objektai, t. y. jungiamieji vamzdynai tarp valstybių narių bei [suskystintų gamtinių dujų (SGD)] ir saugyklų įrenginiai, pateikus prašymą, gali būti atleisti nuo 18, 19, 20 straipsniuose ir 25 straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nustatytų reikalavimų taikymo, jei laikomasi šių sąlygų:

a) investicija turi skatinti dujų tiekimo konkurenciją ir gerinti tiekimo saugumą;

b) investicijos rizikos laipsnis turi būti toks, kad, neatleidus nuo reikalavimų, investicija būtų negalima;

c) infrastruktūros savininkas turi būti fizinis ar juridinis asmuo, bent savo teisine forma nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemose tą infrastruktūros objektą numatyta pastatyti;

d) iš tos infrastruktūros vartotojų imamas mokestis;

e) atleidimas nuo reikalavimų nekenkia konkurencijai ar dujų vidaus rinkos veiksmingam funkcionavimui, arba reguliuojamosios sistemos, su kuria tas infrastruktūros objektas yra sujungtas, veiksmingam funkcionavimui.

2. 1 dalies nuostatos taip pat taikomos didelio esamos infrastruktūros pajėgumų padidėjimo atvejais bei pertvarkius šiuos infrastruktūros objektus tokiu būdu, kuris leidžia plėtoti naujus dujų tiekimo šaltinius.

3.

a) 25 straipsnyje minėtos reguliavimo institucijos, apsvarsčiusios kiekvieną atvejį, gali priimti sprendimą dėl 1 ir 2 dalyse nustatyto atleidimo. Tačiau valstybės narės gali priimti nuostatą, kad reguliavimo institucijos savo nuomonę dėl prašymo atleisti nuo reikalavimų turi pateikti valstybės narės atitinkamai institucijai, kuri ją formaliai patvirtina. Ši nuomonė skelbiama viešai kartu su sprendimu.

b) i) Išimtis gali būti taikoma visam naujam infrastruktūros objektui, žymiai padidėjusių pajėgumų esamam infrastruktūros objektui ar pertvarkytam infrastruktūros objekto arba jų dalims.

ii) Priimant sprendimą atleisti nuo reikalavimų, kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgiama į poreikį nustatyti sąlygas, apibrėžiančias išimties galiojimo laikotarpį, ir užtikrinančias nediskriminuojančią teisę naudotis jungiamuoju vamzdynu.

iii) Priimant sprendimą, nustatantį šiame punkte minėtas sąlygas, ypač atsižvelgiama į sutarčių galiojimo laikotarpius, papildomus pajėgumus, kuriuos planuojama pastatyti, ar esamų pajėgumų pakeitimus, projekto įgyvendinimo laikotarpį ir į nacionalines aplinkybes.

c) Taikydama išimtį, atitinkama valdžios institucija gali priimti sprendimą, nustatantį pajėgumų valdymo ir paskirstymo taisykles ir mechanizmus, jei tai netrukdo ilgalaikių sutarčių įgyvendinimui.

d) Sprendimas atleisti nuo reikalavimų bei visos b punkte minėtos sąlygos turi būti tinkamai pagrįstos ir paskelbtos viešai.

e) Sprendimas dėl jungiamojo vamzdyno atleidimo nuo reikalavimų priimamas pasikonsultavus su kitomis suinteresuotomis valstybėmis narėmis ar atitinkamomis reguliavimo institucijomis.

4. Kompetentingoji valdžios institucija apie sprendimą atleisti nuo reikalavimų nedelsdama praneša Komisijai ir kartu pateikia jai atitinkamą informaciją apie šį sprendimą. Šią informaciją Komisijai galima pateikti apibendrintos formos, kuri leistų Komisijai priimti tinkamai pagrįstą sprendimą.

Pateikiama ši informacija:

a) išsamios priežastys, dėl kurių reguliavimo institucija ar valstybė narė priėmė sprendimą atleisti nuo reikalavimų, įskaitant finansinę informaciją, pateisinančią atleidimo reikalingumą;

b) atleidimo poveikio konkurencijai ir dujų vidaus rinkos veiksmingam funkcionavimui analizė;

c) priežastys, dėl kurių suteikiamos išimtys tam tikram laikotarpiui ir daliai atitinkamo dujų infrastruktūros objekto bendrųjų pajėgumų;

d) kai atleidimas taikomas jungiamajam vamzdynui – konsultacijų su suinteresuotomis valstybėmis narėmis ar reguliavimo institucijomis rezultatai;

e) informacija apie tai, kaip šis infrastruktūros objektas pasitarnaus, diversifikuojant dujų tiekimą.

Per du mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos Komisija gali paprašyti, kad reguliavimo institucija ar atitinkama valstybė narė iš dalies pakeistų ar atšauktų sprendimą atleisti nuo reikalavimų. Šį dviejų mėnesių laikotarpį galima pratęsti vienu papildomu mėnesiu, kai Komisijai reikia gauti papildomos informacijos.

Atitinkamai reguliavimo institucijai ar valstybei narei per keturias savaites neįvykdžius šio prašymo, galutinis sprendimas priimamas 30 straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka.

Komisija užtikrina komerciškai jautrios informacijos konfidencialumą.“

3 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, p. 94), 36 straipsnyje numatyta:

„1. Pateikus prašymą, stambiai naujai dujų infrastruktūrai, t. y. jungiamiesiems vamzdynams, SGD įrenginiams ir saugykloms, apibrėžtą laikotarpį gali būti leidžiama netaikyti 9, 32, 33 bei 34 straipsnių ir 41 straipsnio 6, 8 ir 10 dalių nuostatų, jei laikomasi šių sąlygų:

a) investicija turi skatinti dujų tiekimo konkurenciją ir gerinti tiekimo saugumą;

b) investicijos rizikos laipsnis turi būti toks, kad nesuteikus išimties investicija būtų negalima;

c) infrastruktūros savininkas turi būti fizinis ar juridinis asmuo, bent savo teisine forma nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemose tą infrastruktūrą numatyta pastatyti;

d) iš tos infrastruktūros vartotojų turi būti imamas mokestis; ir

e) išimtis neturi kenkti konkurencijai ar veiksmingam gamtinių dujų vidaus rinkos funkcionavimui arba veiksmingam reguliuojamosios sistemos, su kuria ta infrastruktūra yra sujungta, funkcionavimui.

2. 1 dalis taip pat taikoma didelio esamos infrastruktūros pajėgumų padidėjimo atvejais bei pertvarkius šią infrastruktūrą tokiu būdu, kuris leidžia plėtoti naujus dujų tiekimo šaltinius.

3. VIII skyriuje nurodyta reguliavimo institucija, apsvarsčiusi kiekvieną atskirą atvejį, gali priimti sprendimą dėl 1 ir 2 dalyse nurodytų išimčių.

4. Jei atitinkama infrastruktūra yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje, Agentūra gali atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijoms pateikti patariamąją nuomonę, kuria jos gali remtis priimdamos sprendimą per du mėnesius nuo prašymo suteikti išimtį pateikimo paskutinei iš tų reguliavimo institucijų dienos.

Jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius nuo prašymo suteikti išimtį pateikimo paskutinei iš tų reguliavimo institucijų dienos susitarė dėl prašymo suteikti išimtį, jos informuoja Agentūrą apie savo sprendimą.

Agentūra vykdo atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijoms šiuo straipsniu pavestas užduotis:

a) jei visos atitinkamos reguliavimo institucijos nesugebėjo susitarti per šešis mėnesius nuo prašymo suteikti išimtį pateikimo paskutinei iš tų reguliavimo institucijų dienos; arba

b) gavusi bendrą atitinkamų reguliavimo institucijų prašymą.

Visos atitinkamos reguliavimo institucijos gali kartu prašyti, kad trečios pastraipos a punkte nurodytas laikotarpis būtų pratęstas ne daugiau nei trimis mėnesiais.

5. Prieš priimdama sprendimą Agentūra konsultuojasi su atitinkamomis reguliavimo institucijomis ir prašymų teikėjais.

6. Išimtį galima suteikti naujos infrastruktūros arba esamos infrastruktūros, kurios pajėgumas smarkiai padidėjo, visiems pajėgumams arba jų daliai.

Priimant sprendimą suteikti išimtį, kiekvienu atskiru atveju atsižvelgiama į poreikį nustatyti sąlygas, susijusias su išimties galiojimo laikotarpiu ir nediskriminacine teise naudotis infrastruktūra. Priimant sprendimą dėl tų sąlygų visų pirma atsižvelgiama į papildomus pajėgumus, kuriuos planuojama sukurti, ar esamų pajėgumų pakeitimus, projekto įgyvendinimo laikotarpį ir nacionalines aplinkybes.

Prieš suteikdama išimtį reguliavimo institucija priima sprendimą dėl pajėgumų valdymo ir paskirstymo taisyklių ir mechanizmų. Taisyklėse reikalaujama, kad prieš paskirstant naujos infrastruktūros pajėgumus visų potencialių infrastruktūros naudotojų būtų prašoma pareikšti susidomėjimą galimybe sudaryti sutartį dėl pajėgumų (taip pat naudoti savo reikmėms). Reguliavimo institucija reikalauja, kad perkrovos valdymo taisyklėse būtų numatyta pareiga nepanaudotus pajėgumus pasiūlyti rinkoje ir kad infrastruktūros naudotojams būtų suteikta teisė parduoti sutartyse numatytus pajėgumus antrinėje rinkoje. Vertindama 1 dalies a, b ir e punktuose nurodytus kriterijus, reguliavimo institucija atsižvelgia į pajėgumų paskirstymo procedūros rezultatus.

Sprendimas suteikti išimtį, įskaitant bet kurias šios dalies antroje pastraipoje nurodytas sąlygas, tinkamai pagrindžiamas ir paskelbiamas.

7. Nepaisant 3 dalies nuostatų, valstybės narės gali nustatyti, kad jų reguliavimo institucija arba atitinkamais atvejais Agentūra savo nuomonę dėl prašymo suteikti išimtį turi pateikti valstybės narės atitinkamai įstaigai, kad ji priimtų oficialų sprendimą. Ta nuomonė paskelbiama kartu su sprendimu.

8. Reguliavimo institucija nedelsdama perduoda Komisijai kiekvieno gauto prašymo suteikti išimtį kopiją. Kompetentinga institucija nedelsdama praneša Komisijai apie sprendimą ir kartu pateikia visą svarbią su sprendimu susijusią informaciją. Tą informaciją Komisijai galima pateikti apibendrintos formos, kad Komisija galėtų priimti tinkamai pagrįstą sprendimą. Visų pirma pateikiama tokia informacija:

a) išsamios priežastys, dėl kurių reguliavimo institucija arba valstybė narė suteikė ar atsisakė suteikti išimtį, kartu su nuoroda į 1 dalį, įskaitant tinkamą (-us) tos dalies punktą (-us), kuriuo (-iais) grindžiamas toks sprendimas, įskaitant finansinę informaciją, pateisinančią išimties reikalingumą;

b) išimties, jei ji būtų suteikta, poveikio konkurencijai ir veiksmingam gamtinių dujų vidaus rinkos funkcionavimui analizė;

c) priežastys, į kurias atsižvelgiant buvo nustatyta išimties galiojimo trukmė ir visų atitinkamos dujų infrastruktūros pajėgumų dalis, kuriai suteikiama išimtis;

d) kai išimtis susijusi su jungiamuoju vamzdynu – konsultacijų su atitinkamomis reguliavimo institucijomis rezultatai; ir

e) informacija apie tai, kaip infrastruktūra pasitarnaus įvairinant dujų tiekimo šaltinius.

9. Per dviejų mėnesių laikotarpį nuo kitos dienos po to, kai buvo gautas pranešimas, Komisija gali nuspręsti pareikalauti, kad reguliavimo institucija iš dalies pakeistų arba atšauktų sprendimą suteikti išimtį. Tą dviejų mėnesių laikotarpį galima pratęsti papildomu dviejų mėnesių laikotarpiu, jeigu Komisija pageidautų papildomos informacijos. Tas papildomas laikotarpis prasideda kitą dieną po to, kai gaunama visa informacija. Pirminis dviejų mėnesių laikotarpis taip pat gali būti pratęstas, jeigu tam pritaria Komisija ir reguliavimo institucija.

Jeigu prašoma informacija nepateikiama per prašyme nustatytą laikotarpį, pranešimas laikomas atšauktu, išskyrus tuos atvejus, kai Komisijai ir reguliavimo institucijai sutikus dar nepasibaigęs minėtas laikotarpis pratęsiamas arba kai reguliavimo institucija tinkamai pagrįstu pareiškimu informuoja Komisiją, kad, jos nuomone, pranešimas yra išsamus.

Reguliavimo institucija per vieno mėnesio laikotarpį įvykdo Komisijos sprendimą iš dalies pakeisti ar atšaukti sprendimą suteikti išimtį ir atitinkamai apie tai informuoja Komisiją.

Komisija užtikrina komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

Komisijos pritarimas sprendimui suteikti išimtį nustoja galioti po dvejų metų nuo jo priėmimo, jeigu iki to laiko nepradedama infrastruktūros statyba, ir po penkerių metų nuo jo priėmimo, jeigu iki to laiko infrastruktūra nepradedama eksploatuoti, nebent Komisija nuspręstų, kad vėluojama dėl didelių kliūčių, kurių asmuo, kuriam suteikta išimtis, negali kontroliuoti.

10. Komisija gali priimti šio straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų taikymo gaires ir nustatyti šio straipsnio 3, 6, 8 ir 9 dalių taikymo tvarką. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 51 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.“

4 Pagal Direktyvos 2009/73 53 straipsnį Direktyva 2003/55 panaikinama nuo 2011 m. kovo 3 d. ir nuo šios datos nuorodos į pastarąją direktyvą laikomos nuorodomis į Direktyvą 2009/73 ir aiškinamos pagal II priede pateiktą atitikmenų lentelę. Remiantis šia lentele, Direktyvos 2003/55 22 straipsnis atitinka Direktyvos 2009/73 36 straipsnį.

Faktinės bylos aplinkybės

5 2009 m. balandžio 14 d. *Moravia Gas Storage a.s.* (toliau – MGS), buvusi *Globula*, pateikė prašymą Čekijos pramonės ir prekybos ministerijai (toliau – ministerija) siekdama gauti leidimą statyti požeminę dujų saugyklą Damboricoje (Čekijos Respublika; toliau – PD saugykla). Šiame prašyme ji paprašė taikyti laikiną pareigos suteikti trečiosioms šalims derybų būdu sutartą teisę naudotis minėta saugykla išimtį dėl viso naujo PD saugyklos pajėgumo.

6 2010 m. spalio 26 d. sprendimu ministerija išdavė leidimą statyti PD saugyklą ir suteikė MGS laikiną pareigos suteikti trečiosioms šalims derybų būdu sutartą teisę naudotis saugyklomis išimtį dėl 90 % PD saugyklos pajėgumo penkiolikos metų laikotarpiui nuo leidimo naudoti išdavimo dienos.

7 2011 m. vasario 11 d. ministerijos raštu, gautu 2011 m. vasario 18 d., Komisijai pranešta apie minėtą sprendimą.

8 2011 m. balandžio 15 d. raštu Komisija paprašė ministerijos pateikti papildomos informacijos ir pažymėjo, kad jei ji turės ministerijos paprašyti pakeisti arba atšaukti 2010 m. spalio 26 d. sprendimą, ji tai padarys iki 2011 m. birželio 18 d. Ministerija atsakė per Komisijos nustatytą terminą – 2011 m. balandžio 29 d.

9 2011 m. gegužės 13 d. raštu Komisija išsiuntė ministerijai antrą prašymą pateikti papildomos informacijos ir vėl nurodė, kad jei ji turės ministerijos paprašyti pakeisti arba atšaukti minėtą sprendimą, tai padarys iki 2011 m. birželio 18 d. Ministerija atsakė per Komisijos nustatytą terminą – 2011 m. gegužės 20 d.

10 2011 m. birželio 23 d. raštu, kurį pasirašė už energetiką atsakingas Komisijos narys, Komisija informavo ministeriją, kad ji priims oficialų sprendimą iki 2011 m. birželio 29 d.

11 Ginčijamu sprendimu (apie jį Čekijos Respublikai pranešta 2011 m. birželio 28 d.) Komisija nurodė šiai valstybei narei atšaukti 2010 m. spalio 26 d. sprendimą.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

12 Pareiškimu, kurį Bendrojo Teismo kanceliarija gavo 2011 m. rugpjūčio 26 d., MGS pareiškė ieškinį, kuriuo prašė panaikinti ginčijamą sprendimą ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

13 Grįsdama ieškinį MGS nurodė tris ieškinio pagrindus, susijusius, pirma, su klaidomis nustatant taikytiną teisę, antra, su teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu ir, trečia, su akivaizdžia faktinių aplinkybių vertinimo klaida.

14 Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas pripažino pagrįstu pirmąjį MGS pateiktą ieškinio pagrindą ir panaikino ginčijamą sprendimą, nes šis sprendimas turėjo būti priimtas remiantis ne Direktyvos 2009/73, o Direktyvos 2003/55 nuostatomis. Taigi Bendrasis Teismas nenagrinėjo antrojo ir trečiojo MGS nurodytų pagrindų ieškiniui pagrįsti.

Šalių reikalavimai

15 Apeliaciniu skundu Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti skundžiamą sprendimą,

— nuspręsti, kad pirmojoje instancijoje nurodytas pirmasis ieškinio pagrindas yra nepagrįstas, ir grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad šis išnagrinėtų pirmojoje instancijoje nurodytus antrąjį ir trečiąjį ieškinio pagrindus, ir

— atidėti bylinėjimosi išlaidų, patirtų abiejose instancijose, klausimo nagrinėjimą.

16 MGS Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti visą apeliacinį skundą ir

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas, patirtas apeliaciniame procese.

17 Čekijos Respublika Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti apeliacinį skundą kaip nepagrįstą ir

— priteisti iš Komisijos pirmojoje instancijoje ir apeliaciniame procese patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

Šalių argumentai

18 Grįsdama apeliacinį skundą Komisija nurodo vienintelį pagrindą, kuriuo iš esmės tvirtina, jog Bendrasis Teismas pažeidė SESV 288 straipsnį ir 297 straipsnio 1 dalį, kai nusprendė, kad Direktyvos 2003/55 nuostatos taikytinos jo nagrinėjamam ginčui.

19 Jos teigimu, jeigu terminas, per kurį ji gali reikalauti pakeisti arba atšaukti nacionalinės institucijos sprendimą suteikti išimtį, nesibaigė, pranešimas apie tokį sprendimą pagal Direktyvos 2003/55 22 straipsnį ir Direktyvos 2009/73 36 straipsnį žymi ne galutinai susidariusią situaciją, bet vykstančio išimties suteikimo proceso etapą.

20 Šioje byloje Komisija teigia, kad šis procesas Direktyvos 2003/55 panaikinimo dieną, 2011 m. kovo 3 d., nebuvo užbaigtas, todėl tą dieną situacija nebuvo galutinai susidariusi ir nuo tos dienos taikytinos Direktyvos 2009/73 nuostatos.

21 Be to, Komisija tvirtina, jog Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai konstatavo, kad Sprendimas *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270) taikytinas nagrinėjamu atveju, ir nusprendė, kad procedūrinių ir materialinių normų pakeitimai, padaryti Direktyvos 2009/73 36 straipsniu, sudaro nedalomą visumą.

22 Ji, be kita ko, mano, kad iš to sprendimo išplaukianti išimtis, kiek tai susiję su naujų teisės normų taikymu laiko atžvilgiu, turi būti aiškinama siaurai ir netaikoma tais atvejais, kai nauja direktyva iš dalies keičiamas esamas Sąjungos teisės aktas.

23 Konkrečiai kalbant, Komisija mano, jog iš aplinkybės, kad Direktyva 2009/73 padaryti pakeitimai (šiuo atveju procedūriniai), negalima daryti išvados, kad šios direktyvos procedūrinės ir materialinės normos sudaro nedalomą visumą ir negali būti vertinamos atskirai dėl jų galiojimo laiko atžvilgiu.

24 MGS teigimu, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai nusprendė, kad Komisija turėjo taikyti Direktyvos 2003/55 nuostatas.

25 MGS tvirtina, kad nacionalinės institucijos sprendimas suteikti išimtį ir pranešimas Komisijai apie šį sprendimą žymi anksčiau susidariusią situaciją, dėl kurios ji įgijo teises ir kuriai negali būti taikomos naujos teisės normos.

26 Be to, MGS mano, kad laikantis kitokio požiūrio būtų pažeisti teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai.

27 MGS mano, kad iš Sprendimo *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270) išplaukianti išimtis gali būti taikoma situacijai, kai Sąjungos direktyva pakeičia ankstesnę direktyvą, ir nagrinėjamu atveju Bendrasis Teismas teisingai taikė šią išimtį.

28 Čekijos Respublika teigia, kad kadangi vykdydama direktyvose 2003/55 ir 2009/73 numatytą išimties suteikimo procedūrą Komisija nagrinėja valstybės narės institucijų anksčiau priimto sprendimo atitiktį teisės aktų reikalavimams, t. y. ar laikytasi to sprendimo priėmimo dieną taikytinų sąlygų, logiškai šis nagrinėjimas negali būti atliktas atsižvelgiant į vėliau už tą sprendimą priimtas normas.

29 Minėtos valstybės narės teigimu, pagal teisinio saugumo principą pranešimas apie nacionalinės institucijos sprendimą suteikti išimtį nulemia kitų procedūros etapų eigą, ypač kiek tai susiję su teise, taikytina nagrinėjant tą sprendimą, nes pastarasis sprendimas žymi „anksčiau susidariusią“ situaciją.

30 Be to, Čekijos Respublika mano, kad Komisijos aiškinimas jai leistų skirtingai vertinti nacionalinių institucijų sprendimus suteikti išimtį, apie kuriuos pranešta tą pačią dieną, nes taikytinų nuostatų pasirinkimas realiai priklausytų nuo datos, kurią Komisija ėmėsi veiksmų dėl šių sprendimų, taigi būtų paliktas jos nuožiūrai. Dėl to minėti sprendimai būtų skirtingai vertinami, o tai prieštarautų lygybės ir teisingumo principams.

31 Galiausiai ši valstybė narė pažymi, kad šiuos argumentus patvirtina aplinkybė, jog Direktyvoje 2009/73 nėra jokios nuostatos, susijusios su jos įsigaliojimo metu jau vykstančių procedūrų eiga.

Teisingumo Teismo vertinimas

32 Reikia priminti, kad nauja teisės norma taikoma nuo akto, kuriame ji įtvirtinta, įsigaliojimo ir, nors ji netaikoma galiojant ankstesniam įstatymui atsiradusioms ir galutinai susidariusioms teisinėms situacijoms, ji taikoma būsimoms jų pasekmėms ir naujoms teisinėms situacijoms. Laikantis teisės aktų negaliojimo atgaline data principo, kitaip yra tik tuo atveju, jei nauja teisės norma priimama kartu su specialiomis nuostatomis, kuriomis nustatomos konkrečios jos taikymo laiko atžvilgiu sąlygos (Sprendimo *Gemeinde Altrip ir kt.*, C-72/12, EU:C:2013:712, 22 punktas ir nurodyta teismo praktika).

33 Konkrečiai kalbant, pagal nusistovėjusią teismo praktiką procesinės teisės normos paprastai laikomos taikytinomis nuo jų įsigaliojimo momento (Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-610/10, EU:C:2012:781, 45 punktas ir nurodyta teismų praktika), skirtingai nei materialinės teisės normos, kurios paprastai aiškinamos kaip taikytinos iki jų įsigaliojimo susidariusioms situacijoms, tik jeigu iš šių normų formuluotės, tikslo ar struktūros aiškiai matyti, kad turi būti pripažintas toks jų poveikis (žr. Sprendimo *Meridionale Industria Salumi ir kt.*, 212/80–217/80, EU:C:1981:270, 9 punktą; Sprendimo *Molenbergnatie*, C-201/04, EU:C:2006:136, 31 punktą ir Sprendimo *Komisija / Freistaat Sachsen*, C-334/07 P, EU:C:2008:709, 44 punktą).

34 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad nuostata, kuri yra akto teisinis pagrindas ir kuria Sąjungos institucija įgaliojama priimti atitinkamą aktą, turi galioti tuo metu, kai priimamas minėtas aktas (žr. Sprendimo *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija*, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 88 punktą).

35 Nagrinėjamu atveju Bendrasis Teismas nusprendė, kad procedūrinių ir materialinių teisės normų pakeitimai, padaryti Direktyvos 2009/73 36 straipsniu, sudaro nedalomą visumą, taigi, remiantis Sprendimu *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270), negali būti pripažinta, kad visos šios nuostatos galioja atgaline data, todėl taikytinos Direktyvos 2003/55 nuostatos tiek dėl esmės, tiek dėl procedūros.

36 Reikia priminti, kad minėto sprendimo 11 punkte Teisingumo Teismas, darydamas šio sprendimo 33 punkte nurodytos aiškinimo taisyklės išimtį, konstatavo, kad Sąjungos teisės akte, kuriuo buvo siekiama bendrai reglamentuoti paskesnį muitų išieškojimą, buvo ir procesinių, ir materialinių normų, sudarančių nedalomą visumą, kurių konkrečios nuostatos negali būti vertinamos atskirai, kiek tai susiję su jų galiojimu laiko atžvilgiu. Tokia išimtis pateisinta anksčiau egzistavusių nacionalinių tvarkų pakeitimu nauja Bendrijos tvarka siekiant, kad Bendrijos teisės aktai muitų srityje būtų taikomi darniai ir vienodai (žr. Sprendimo *Molenbergnatie*, C-201/04, EU:C:2006:136, 32 punktą).

37 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270), nagrinėta situacija nėra panaši į šioje byloje nagrinėjamą situaciją. Iš tiesų Direktyva 2009/73 panaikinamas ir pakeičiamas toje pačioje srityje taikytinas ankstesnis Sąjungos teisės aktas, t. y. Direktyva 2003/55. Šiuo aspektu pažymėtina, kad Direktyva 2009/73 nesukuriama nauja tvarka, o tiesiogiai pratęsiama Direktyva 2003/55 ir, beje, nekeičiamas pastarosios direktyvos materialinių normų, visų pirma susijusių su esminėmis išimties suteikimo sąlygomis, kurios numatytos Direktyvos 2003/55 22 straipsnio 1 ir 2 dalyse ir Direktyvos 2009/73 36 straipsnio 1 ir 2 dalyse, turinys.

38 Tokiomis aplinkybėmis, kaip savo išvados 48 ir 49 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, remiantis tuo, jog Direktyvos 2003/55 procedūrinės normos pakeistos Direktyva 2009/73, priešingai, nei skundžiamo sprendimo 36 punkte nusprendė Bendrasis Teismas, savaime negali būti įrodyta, kad pastarosios direktyvos 36 straipsnyje numatytos procedūrinės ir materialinės normos yra „nedalomos“, kaip tai suprantama pagal Sprendimą *Meridionale Industria Salumi ir kt.* (212/80–217/80, EU:C:1981:270).

39 Be to, aplinkybė, jog minėtose direktyvose tokias pačias materialines normas lydi skirtingos procedūrinės normos, rodo, kad šios bylos aplinkybėmis šios materialinės normos gali būti atskirtos nuo minėtų procedūrinių normų.

40 Todėl šio sprendimo 36 punkte nurodyta išimtis negali būti taikoma nagrinėjamu atveju.

41 Tokiomis aplinkybėmis, kadangi Direktyva 2003/55 buvo panaikinta nuo 2011 m. kovo 3 d. ir tą dieną ji buvo pakeista Direktyva 2009/73, ginčijamo sprendimo priėmimo dieną, 2011 m. birželio 27 d., galiojo ne Direktyvos 2003/55, bet Direktyvos 2009/73 nuostatos.

42 Darytina išvada, kad Komisija netaikė Direktyvos 2009/73 atgaline data, bet priėmė ginčijamą sprendimą remdamasi tuo metu galiojusia nuostata.

43 Be to, pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2003/55 22 straipsnį ir Direktyvos 2009/73 36 straipsnį Komisija, gavusi pranešimą apie nacionalinės institucijos sprendimą suteikti išimtį, gali paprašyti pakeisti, panaikinti arba atšaukti šį sprendimą.

44 Taigi, priešingai, nei tvirtina MGS, ir kaip savo išvados 66, 70 ir 71 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, negali būti laikoma, kad toks sprendimas arba pranešimas lemia „atsiradusią ir galutinai susidariusią situacija“ ar „anksčiau susidariusią situaciją“, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 32 ir 33 punktuose nurodytą teismo praktiką.

45 Darytina išvada, kad nesant specialių nuostatų, kuriomis nustatomos konkrečios Direktyvos 2009/73 taikymo laiko atžvilgiu sąlygos, ši direktyva jau vykstančioms procedūroms turėjo būti taikoma nuo jos įsigaliojimo dienos, t. y. 2011 m. kovo 3 d. Todėl Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai konstatavo, kad priimdama ginčijamą sprendimą Komisija klaidingai taikė šią direktyvą.

46 Tokiomis aplinkybėmis, kalbant apie MGS ir Čekijos Respublikos nurodytą tariamą teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimą, pakanka priminti, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką šis principas negali būti tiek išplėstas, kad iš esmės nebūtų galima taikyti naujos normos būsimų situacijų, susiklosčiusių galiojant ankstesnei normai, pasekmėms (žr. Sprendimo *Tomadini*, 84/78, EU:C:1979:129, 21 punktą; Sprendimo *Komisija / Freistaat Sachsen*, C-334/07 P, EU:C:2008:709, 43 punktą ir Sprendimo *Stadt Papenburg*, C-226/08, EU:C:2010:10, 46 punktą).

47 Atsižvelgiant į tai, dėl Čekijos Respublikos nurodyto lygybės ir teisingumo principų pažeidimo reikia pažymėti, kad, kaip savo išvados 62 ir 63 punktuose nurodė generalinė advokatė, kadangi taikytinos teisinės tvarkos pakeitimas grindžiamas objektyviu veiksniu, t. y. Direktyvos 2009/73 įsigaliojimo data, o apie šioje byloje nagrinėjamą nacionalinės institucijos sprendimą suteikti išimtį, kaip konstatavo Bendrasis Teismas, pranešta tik prieš kelias dienas iki šios datos ir visiškai neįrodyta, jog Komisija savavališkai ir be objektyvios priežasties paspartino ar uždelsė, atsižvelgiant į konkretų atvejį, nacionalinių institucijų sprendimų suteikti išimtį, apie kuriuos pranešta tą pačią dieną, vertinimą, kad tam tikras procedūras užbaigtų prieš įsigaliojant minėtai direktyvai, o kitas jau jai įsigaliojus, negalima daryti išvados, kad nagrinėjamu atveju pažeisti minėti principai.

48 Todėl Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nagrinėjamu atveju nusprendė, kad tiek dėl esmės, tiek dėl procedūros taikytinos Direktyvos 2003/55 nuostatos.

49 Tokiomis aplinkybėmis reikia pripažinti pagrįstu vienintelį Komisijos nurodytą pagrindą apeliaciniam skundui pagrįsti ir panaikinti skundžiamą sprendimą.

Dėl ieškinio Bendrajame Teisme

50 Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą, jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas Bendrojo Teismo sprendimą panaikina. Jis gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Bendrajam Teismui.

51 Šioje byloje Teisingumo Teismas mano, kad reikia priimti galutinį sprendimą dėl pirmojo MGS pareikšto ieškinio, kuriuo siekiama panaikinti ginčijamą sprendimą, pagrindo.

52 Šiuo klausimu pakanka pažymėti, kad dėl šio sprendimo 35–47 punktuose išdėstytų motyvų šis pirmasis ieškinio pagrindas turi būti atmestas.

53 Vis dėlto, kadangi Bendrasis Teismas nenagrinėjo antrojo ir trečiojo MGS pagrindų, nurodytų ieškiniui dėl panaikinimo pagrįsti, Teisingumo Teismas mano negalintis priimti galutinio sprendimo dėl ginčo.

54 Todėl reikia grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl šių antrojo ir trečiojo ieškinio pagrindų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

55 Kadangi byla grąžintina Bendrajam Teismui, reikia atidėti su šiuo apeliaciniu procesu susijusių bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Panaikinti Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Globula / Komisija* (T-465/11, EU:T:2013:406).

2. Grąžinti bylą Europos Sąjungos Bendrajam Teismui.

3. Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.

Parašai.